

ERNEST HEMINGWAY SBOHEM, ARMÁDO!

CHARAKTERISTIKA UMĚLECKÉHO TEXTU

Ubohá, má ubohá, milovaná Catherine! Takhle se tedy platí za společné noci. Past sklápła. Tohle tedy čeká lidi po milostných nocích. Buď jak buď, díky bohu za plyn. Jak asi musely ženy zkoušet, než se objevila anestetika! Když na ně přišly bolesti, jako by je strhl divoký vír. Když byla Catherine těhotná, neměla žádné potíže. Nic ji netrápilo. Ani jí vlastně nikdy nebylo špatně. Na nic si až do posledního dne nestěžovala. A teď jí přece jenom dostali. Co člověka čeká, to ho nemine. Nemine ho to, ksakru, nemine. I kdybychom se třeba padesátkrát vzali, dopadlo by to pokaždé stejně. A co když zemře? Nezemře. Jenom prožívá těžké chvíle. První porod se zpravidla dlouho vleče. Jenom prožívá těžké chvíle. Až bude po všem, řekneme si, jak zkoušela, a Catherine se bude bránit, že ani vlastně moc nezkoušela. Ale co když zemře? Nesmí zemřít. Ano, ale co kdyby mi zemřela? Nemůže zemřít, povídám ti. Nejanči. Jenom prožívá těžké chvíle. To jí prostě jenom příroda ukazuje, co dovede. Je to jednoduše první porod, a ten se téměř vždycky dlouho vleče. Ano, ale co kdyby mi zemřela? Nesmí umřít. Proč by měla umírat? Proč by vlastně měla umřít? To se jenom hlásí na svět dítě, mimovolný důsledek krásných milánských nocí. Zamotá hlavu a potom se narodí a pečuje se o ně a možná, že to dítě má člověk i rád. Ale co když Catherine zemře? Nezemře. Všecko je v pořádku. Ale co kdyby mi zemřela? Nesmí zemřít. Ale co kdyby zemřela? Řekni, co budeš dělat? Co kdyby mi zemřela?

Analýza uměleckého textu

- **zasazení výňatku do kontextu díla**

Úryvek je ze závěrečné části knihy, kdy Cat bojuje o svůj život a Frederic se bojí jak o ni, tak o svou existenci bez ní.

Hlavním hrdinou knihy je americký poručík na italské frontě Frederic Henry, sloužící u sanitních vozů odvázejících raněné z fronty. Frederic se svou jednotkou bydlí v částečně vybydlené vesnici, ve které je i nemocnice s anglickými ošetřovatelkami. Jedna z nich, Catherine Barkleyová, se zalíbí Fredericovu spolubydlícímu Rinaldimu. Cat ale projeví zájem spíše o Frederica. Postupně se mezi nimi rozvíjí přátelský vztah, jelikož Cat moc nestojí o nic víc. Poté je ale Frederic raněn a převezen do nemocnice v Miláně.

Shodou okolností je Catherine přeložena do téže nemocnice a jejich ostýchavý vztah přeroste v milenecký. Užívají si společně volnosti, jakou Frederic v Miláně má. Nic ale netrvá věčně a Frederic musí zpátky na frontu. Těsně před odjezdem se dozvídá, že Cat je v jiném stavu, nechce od ní pryč, ale nemůže nic dělat. Situace na frontě se komplikuje a italská armáda je nucena ustupovat. Fredericova skupina při ústupu přijde o vozy, jeden z jeho mužů je zastřelen a druhý dezertuje. Sám Frederic je zatčen italskou vojenskou policií a má být popraven. Před popravou se zachrání skokem do rozbouřené řeky. Vlákem se tajně dostane zpět do Milána za Cat, tam ale zjistí, že Catherine odjela do Stresy. Jeho přítel, zpěvák Simmons, mu vypůjčí civilní oblečení a Frederic se vydává za Catherine.

Ve Strese najde Frederic Catherine společně s její přítelkyní. Na čas se zde ubytují, Cat a Frederic si malují společnou budoucnost. Pak se ale dozvídá, že se Frederica chystá zatknout vojenská policie. Vypůjčí si od barmana jeho loďku a vydávají se přes jezero do Švýcarska. Ve Švýcarsku se skryjí pod identitu studenta umění a jeho sestřenice a získávají povolení k pobytu. Prožijí zde spoustu pěkných chvil až do chvíle, kdy Cat začne rodit. Porod je komplikovaný. Cat nakonec porodí mrtvého chlapce. Frederica to překvapivě vůbec neraní, bojí se zejména o Cat. Ta nakonec po těžkém porodu umírá také.

- **téma a motiv**

téma: strach

motivy: porod, bolesti, společné noci, smrt

- **časoprostor**

prostor: Itálie /severní fronta), Švýcarsko

čas: konec 1. světové války

- **kompoziční výstavba**

Děj je vyprávěn chronologicky.

- **literární forma, druh a žánr**

próza, epika, válečný román

- **vypravěč**

ich-forma (autobiografické vyprávění)

- **postavy**

Frederic Henry – americký dobrovolník na italské frontě, je zámožný, přemýšlivý a lehce zhýralý, nejdříve bere Cat jako zpříjemnění pobytu na frontě, postupně se do ní zamiluje, opovrhne válkou, považuje ji za životy beroucí zbytečnost

Catherine Berkleyová – anglická ošetrovatelka, které zemřel ve válce snoubenec, proto si zpočátku udržuje od Frederica odstup, je oddaná, stydlivá a naivní, zamilovaný pohled Frederica ji čtenáři lehce idealizuje

Rinaldi – lékař, přítel Frederica, chce si hlavně užívat, je drzý a prudký

kněz – nenávidí válku, Frederica si lehce idealizuje, ale jsou dobrými přáteli

Helena Fergusonová – ošetrovatelka, přítelkyně Cat, Frederica nemá ráda, protože přivádí její přítelkyni do problémů a přijde jí jako lehkovážný floutek

- **vyprávěcí způsoby**

přímá řeč hlavního hrdiny

- **typy promluv**

vnitřní monolog hlavního hrdiny

- **jazykové prostředky a jejich funkce ve výňatku**

ustálené slovní spojení   *Past sklapla., Co člověka čeká, to ho nemine.*

nadávkou   *ksakru*

řečnická otázka   *A co když zemře?, Proč by měla umírat?*

- **tropy a figury a jejich funkce ve výňatku**

epizeuxis   *Ubohá, má ubohá, milovaná Catherine!*

elipsa   *díky bohu za plyn (rajský), Když na ně přišly bolesti (porodní)*

přirovnání   *Když na ně přišly bolesti, jako by je strhl divoký vír.*

hyperbola   *I kdybychom se třeba padesátkrát vzali*

personifikace   *příroda ukazuje, co dovede*

metafora   *To se jenom hlásí na svět dítě, dítě, mimovolný důsledek krásných milánských nocí*

Literárněhistorický kontext

- **kontext autorovy tvorby**

1. polovina 20. století

Ernest Hemingway (21. 7. 1899, USA – 2. 7. 1961, USA)

- americký spisovatel, novinář, povídkář, dramatik
- miloval přírodu, lov a dobrodružství
- čelní představitel tzv. ztracené generace
- hrál na violoncello a boxoval
- po absolvování základní školy se stal reportérem kansaského listu Star
- byl velmi ovlivněn válečnými událostmi
- hned po vypuknutí 1. světové války vstoupil do italské armády jako dobrovolník ambulancních sborů Červeného kříže
- byl těžce raněn
- španělské občanské války se zúčastnil jako reportér
- válečný zpravodaj v Číně
- za druhé světové války pobýval na Kubě a vyhledával německé ponorky v Karibském moři
- jeho postavami jsou muži – stateční, cílevědomí, ctižádostiví, staví je do kritické mezní situace, zkouší, jak to hrdinové vydrží a jak se zachovají
- způsob psaní: metoda ledovce → podstatné je to „pod vodou“ (cílem si to domyslet)
- v roce 1953 získal Pulitzerovu cenu
- v roce 1954 dostal Nobelovu cenu
- ve svých dílech vystupuje pod pseudonymem Nick Adams
- v roce 1961 pravděpodobně spáchal sebevraždu (zastřelil se puškou) – někdy smrt vysvětlována jako nehoda při čištění hlavně

Komu zvoní hrana – román z občanské války ve Španělsku

Pátá kolona – jediné drama, které Hemingway napsal. Tematicky vychází ze zkušeností ze španělské občanské války.

Stařec a moře – novela, hlavním hrdinou je stařec Santiago, jenž bojuje do poslední chvíle s hrdostí a vírou proti nepřízní osudu. V knize je výrazná metoda ledovce.

- **literární / obecně kulturní kontext**

- představitel americké meziválečné prózy
  - představitel „ztracené generace“
- ztracená generace:
- skupina spisovatelů narozených kolem roku 1900
  - spisovatelé zažili první světovou válku a zobrazovali ji ve svých dílech
  - vyjadřují pocity vojáků po návratu z války (vrátili se duševně zmrzačení a měli problémy se zařazením se do společnosti)
  - pro autory jsou typické životní postoje, kterými dávají najevo nesouhlas a nedůvěru ke společnosti, často staví své hrdiny do velmi nebezpečných situací, kde musí prokázat svůj charakter
- základními tématy jsou: zklamání a skepse, rozklad lidských a společenských hodnot, hledání východiska v útěku do přírody nebo kultury

Romain Rolland

- Francouz, prozaik, dramatik, esejista, hudební historik a literární kritik
- nositel Nobelovy ceny za literaturu (1915)
- pracoval v nově vzniklém Červeném kříži
- profesor dějin umění a dějin hudby
- kritizoval fašismus

- propagoval Sovětský svaz a jeho socialistickou formu vlády
- díla: *Jan Kryštof, Petr a Lucie, Dobrý člověk ještě žije*

William Faulkner

- Američan, prozaik, básník, scenárista
- nositel Nobelovy ceny za literaturu (1949)
- absolvoval letecký výcvik
- v roce 1918 byl poslán s Královským letectvem do Francie, kde byl při cvičném letu raněn
- obránce práv černochů
- celý život hájil právo umělce na soukromí
- díla: *Absolone, Absolone, Pobertové, Vojákův žold*

John Steinbeck

- Američan
- nositel Nobelovy ceny za literaturu (1962)
- nositel Pulitzerovy ceny (1940) – prestižní americké žurnalistické a umělecké ocenění
- prokazuje zájem o sociální problémy
- díla: *O myších a lidech, Hrozný hněvu, Na východ od ráje*

Erich Maria Remarque (vl. jménem Erich Paul Remark)

- Němec
- odešel jako dobrovolník do 1. světové války, v roce 1918 byl raněn
- zajímal se o automobilové závody a nějaký čas i aktivně závodil
- po nástupu fašismu v Německu v roce 1933 se dostal na seznam zakázaných autorů
- v roce 1938 byl zbaven německého občanství
- nacistická propaganda prohlásila, že byl doopravdy Paul Kramer (Remarque pozpátku) Žid, který se nezúčastnil 1. sv. války, a tudíž ji nemůže popisovat
- v roce 1939 odjel do New Yorku, kde získal americké občanství
- oženil se s bývalou manželkou Charlieho Chaplina
- do vlasti se nikdy nevrátil (styděl za to, čeho jsou Němci schopní)
- díla: *Na západní frontě klid, Miluj bližního svého, Tři kamarádi*

Další údaje o knize:

- **dominantní slohový postup:**

vyprávěcí

- **vysvětlení názvu díla:**

Hlavní hrdina je dobrovolníkem na italské frontě, postupně ho opouští iluze, zamiluje se a je nucen z armády utéct. Uzavírá s armádou svůj „separátní mír“.

- **posouzení aktuálnosti díla:**

Války byly, jsou a budou. Stejně tak tragické lásky. Z těchto důvodů je dílo aktuální.

- **pravděpodobný adresát:**

Kniha je určena zejména dospívajícím a mladým dospělým. Ti se nejspíš dokážou nejvíce ztotožnit s hlavními hrdiny.

- **určení smyslu díla:**

Román poukazuje na to, jak tragicky může válka ovlivnit životy obyčejných lidí. Vedle vztahu Frederica a Cat i vedle obyčejného lidství je válka zbytečností a nesmyslností.

- **zařazení knihy do kontextu celého autorova díla:**

Hemingwayův druhý román, autor využívá svých osobních zkušeností s první světovou válkou. Autor napsal i další válečné knihy, které byly i lepší, ale jeho neznámějším válečným dílem se stala právě tato kniha.

- **tematicky podobné dílo:**

Ernest Hemingway – *Komu zvoní hrana*

Romain Rolland – *Petr a Lucie*

- **porovnání s filmovou verzí nebo dramatisací:**

1932 – Sbohem, armádo! - Americký film oceněný dvěma Oscary za kameru a zvuk + dvě nominace na Oscary za nejlepší film a výpravu

1957 – Sbohem, armádo! – Americký film, Vittorio de Sica (Rinaldi) byl nominovaný na Oscara za vedlejší mužskou roli